

Aan (per post en per e-mail):

Staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst
Ministerie van Financiën
Korte Voorhout 7
Postbus 20201
2500 EE Den Haag, Nederland

Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Postbus 20061
2500 EB Den Haag, Nederland

CC (per e-mail):

Ambassadeur
Nederlandse Ambassade
Avenida Kwame Nkrumah 324
Maputo, Mozambique

Marije Hensen en Viktor Hoek
Atradius Dutch State Business
Postbus 8982
1006 JD Amsterdam Nederland

Afzender:

Isabelle Geuskens
Milieudefensie
Nieuwe Looierstraat 1
1017 VA, Amsterdam

Anne de Jonghe
Both ENDS
Nobelstraat 4
3512 EN, Utrecht

Datum: 16 februari 2023

Betr: Force Majeure Mozambique LNG en betrokkenheid Atradius Dutch State Business

Contact: Anne de Jonghe a.dejonghe@bothends.org; Isabelle Geuskens
isabelle.geuskens@milieudefensie.

Geachte mevrouw Schreinemacher en heer van Rij,

Op 23 februari vindt het debat over de EKV plaats, waarbij ook ADSB's steun aan het Mozambique LNG project op de agenda staat. We schrijven u in voorbereiding op dit debat.

In december hebben we, ook namens maatschappelijke organisaties in Mozambique, een brief gestuurd aan ADSB waarin we opnieuw waarschuwden voor de negatieve gevolgen van Nederlandse publieke steun aan het Mozambique LNG project. Ook verzochten we ADSB in deze brief om helderheid over de evaluatie van het project en een eventuele heropstart n.a.v. de Force Majeure. ADSB heeft ons daar op 22 december 2022 een uiterst vaag en niet informatief antwoord op gegeven. Dit heeft ons er toe genoopt nog een bericht aan ADSB te sturen met daarin een aantal concrete vragen aan ADSB, die wij bij deze brief in de bijlage toevoegen. We delen deze vragen ook met u zodat u deze mee kan nemen tijdens het debat. Ook verzoeken we u om ervoor te zorgen dat de vragen binnen afzienbare tijd ofwel door u ofwel door ADSB schriftelijk beantwoord zullen worden.

Middels deze brief willen we nogmaals onze zorgen betreffende de eventuele herstart van het Mozambique LNG project delen. We roepen u nogmaals op om de Force Majeure aan te grijpen om de Nederlandse publieke steun aan dit project op een verantwoordelijke wijze stop te zetten.

Patrick Pouyanne, Total's CEO, heeft herhaaldelijk gesteld dat operaties niet zouden doorgaan zolang er geen vrede was in de regio en mensen zijn teruggekeerd naar hun gemeenschappen. Vanuit Mozambique krijgen wij inmiddels berichten dat voorbereidingen lijken te worden getroffen om binnenkort door te gaan met het Moz LNG project. Mr. Pouyanne heeft het project begin deze maand een bezoek gebracht en een expert (Jean-Christophe Rufin) aangesteld die de humanitaire situatie in Cabo Delgado binnen een maand moet gaan evalueren. Dit lijkt als doel te hebben om uiteindelijk het project weer te kunnen gaan opstarten. Tegelijkertijd geeft Mr. Pouyanne in de media aan dat Total niet verder gaat met het project als de kosten voor Total te hoog zijn, 'Total kan wachten', stelt hij. De situatie in Cabo Delgado is onduidelijk en chaotisch, sommige activiteiten die een relatie hebben met het project vinden doorgang, anderen liggen stil. Of en wanneer er een doorstart plaats gaat vinden is onduidelijk. Heldere informatie is schaars en mensen leven in voortdurende onzekerheid; ze weten niet of en hoe ze aan hun toekomst kunnen bouwen.

Ondertussen is het gewelddadige conflict in Cabo Delgado nog steeds gaande, burgers worden nog steeds vermoord. De strategie die lijkt te worden toegepast is het creëren van een veiligheidszone direct rondom het project, waarbij het Rwandese leger een cruciale rol speelt. Hoe dit voor werkelijke veiligheid voor de mensen in het bredere gebied moet gaan zorgen, is de grote vraag. De militaire versterking van het project van multinationals zorgt er immers voor dat opstandelingen de omliggende gebieden ingeduwde worden, waar zij hun aanvallen voortzetten. Burgers worden nog steeds getarget en onthoofd, vrouwen en meisjes ervaren de dreiging van gender geweld door zowel de opstandelingen als de repressie van militairen. De bescherming van het gasproject betekent de facto dat mensen die buiten deze projectzone wonen hun leven niet zeker zijn. De vele kosten die het project maakt om de directe veiligheid van het project te waarborgen worden afgetrokken van de belasting, uiteindelijk betaalt de Mozambikaanse burger hier dus zelf voor. Recent kwam in een artikel naar voren dat Total in 2019 de overheid teveel in rekening heeft gebracht, waardoor grote sommen belasting zijn misgelopen. De cijfers van 2020 tot nu toe zijn nog niet bekend en het is onzeker of Total deze wanpraktijk heeft doorgezet.

Hoewel de Afrikaanse Commissie voor Mensenrechten in 2021 de Mozambikaanse overheid oprise om haar burgers beter te beschermen, is er geen enkele vorm van rechtvaardigheid voor de slachtoffers van geweld door opstandelingen en Mozambikaanse militairen. President Nyusi pardonneerde opstandelingen, zonder zich aan de internationaal geldende principes voor pardon te houden. De meervoudige impacts en de trauma's van slachtoffers worden genegeerd en de angst voor wat pardonning zonder gedegen proces voor burgers betekent is groot.

De gemeenschappen die geherhuisvest zijn, zijn door het conflict onthecht geraakt en hoewel sommigen hebben kunnen terugkeren, is de situatie niet stabiel. Mensen die recht hadden op compensatie, zijn overleden en het proces heeft zo lang stil gestaan dat er nog altijd dagelijks zorgen zijn over hoe mensen hun families kunnen voeden. Vele burgers die door het conflict in Cabo Delgado op de vlucht zijn geslagen (rond de 800.000), kunnen nog steeds niet veilig terugkeren.

Het gewelddadig conflict heeft Cabo Delgado, inclusief Palma, in haar greep en onderzoek heeft aangetoond dat het project hierin een belangrijke factor (driver) is. Het blijkt onmogelijk voor de internationale gemeenschap, Mozambique en de projecteigenaren, om de veiligheid van de burgers van Cabo Delgado voorop te zetten. Ons inziens kan Nederlandse publieke steun niet gaan naar een project wat de veiligheid van burgers niet als prioriteit weet te waarborgen. Extra zorgelijk is dat NGOs en journalisten die zich ter plekke kritisch uitspreken in toenemende mate geïntimideerd worden. Inmiddels gebruikt de Mozambikaanse overheid anti-terrorisme wetgeving om burgers en organisaties die voor mensenrechten en natuur opkomen te intimideren en de mond te snoeren.

De afgelopen jaren hebben maatschappelijke organisaties en Kamerleden op verschillende manieren geprobeerd meer informatie over dit project en de afwegingen van ADSB en de ministeries om dit project te steunen, boven tafel te krijgen. Sinds december 2020 lopen er WOB-verzoeken richting u beider ministeries. Deze procedures zijn een opeenstapeling van bezwaren, processen van beroep niet tijdig en dwangsommen, waarbij slechts op enkele momenten onvolledige informatie is gedeeld. Tegelijkertijd laat de publicatie van de evaluatie van het besluitvormingsproces rondom de goedkeuring, zoals in opdracht gegeven door de Tweede Kamer, ruim een half jaar langer op zich wachten dan toegezegd. Dit project, dat door een publieke Nederlandse instantie wordt gesteund en waarmee de levens van vele mensen op het spel staan, kent zorgwekkend weinig transparantie. We roepen u dan ook op om hier verandering in te brengen.

We kijken uit naar de publicatie van de onafhankelijke evaluatie op de besluitvorming, het publieke debat op 23 februari en een schriftelijk antwoord op de vragen in de bijlage.

Vriendelijke groet,
Anne de Jonghe, Both ENDS
Isabelle Geuskens, Milieudefensie

Annex 1 – Vragen aan ADSB en de ministers betreffende het Mozambique LNG project, zoals eerder gedeeld met ADSB op 31 januari 2023

- Welke sociale en milieu-effecten is ADSB momenteel aan het onderzoeken?
- Wordt impact van het project op de veiligheid van de bevolking in de regio meegenomen in ADSB's en de ministeries afwegingen rond continueren of stoppen m.b.t. betrokkenheid in het project?
- Kan er, in vergelijking met eerder, nu wel een ESAP gedeeld worden, ofwel de minimale verbeteringen die volgens ADSB nodig zijn om het project milieu en sociaal technisch in lijn te brengen met de standaarden? Inzage in deze overwegingen en maatregelen zijn cruciaal voor Mozambikanen om te weten omdat ze dan aan kunnen geven of op die punten inderdaad voldoende vooruitgang is geboekt.
- In hoeverre wordt er door de EKV een nieuwe analyse van de sociale- en milieu-effecten gevraagd? De EIA dateert van 2014 en de situatie is dermate veranderd dat het ons redelijk lijkt om een nieuwe studie te doen? Zeker gezien ook de klimaatimpact analyse van WoodMackenzie niet in lijn bleek met Parijs en Nederland zich sinds oktober 2022 gecommitteerd heeft hieraan. Als dit klopt, wie voert deze studie uit? En wordt de Glasgow committering van Nederland meegenomen in de herbeoordeling van het project?
- Wat gebeurt er als ADSB tot de conclusie zou komen dat het de veiligheidssituatie niet onder controle is en/of sociale- en milieu-effecten te groot blijken te zijn? Wordt dan de huidige polis ingetrokken?
- Wat is het gevolg van de veranderde financiële situatie op de wereldmarkt voor gas op het project?
- Welke financiële eisen stelt ADSB aan het project, ook in relatie tot belasting-ontduiking, transparantie en fraude, ook t.a.v. het bericht dat Total ruim 30 miljoen overrapporteerde aan de Mozambikaanse fiscale autoriteiten in 2019. Onderzoekt ADSB tevens wat Total wat dit betreft heeft gerapporteerd voor de periode 2019-2022? Geeft deze gang van zaken gronden om de continuering van de projectssteun door ADSB stop te zetten?
- Wat is de rol van het rapport van mr. Jean-Cristophe Rufin in het assesment van ADSB en de ministeries?
- Zal u als ministers opnieuw formeel toestemming moeten geven voor conitnuering van de steun aan het project, of kan ADSB dit nu alleen afhandelen?